کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 1:14 23-8-2007

هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی کۆمار.. ململانێی دوو پڕۆژە لە تورکیا سەرکەوتنی گول ڕەنگە ئاوابوونی یەکجارەکی کەمالیەکان بێت ... هێمن میرانی

دوای سەرکەوتنەوەی پارتی داد و گەشەپێدان لە 22 ی تەمووزی ئەمساڵ بە ڕێژەیەکی زیاتر لە سەرکەوتنەکەی تشرینی دووەمی 2002، دەرگا بەسەر ئەگەری گۆڕانی گەورە لە تورکیا کرایەوە، ڕاستە عەلمانیە تەقلیدی و سوپا و دادگای دەستوری توانیان لە نیسانی ڕابردوو ڕێ لە عەبدوڵلا گول بگرن بگاتە کۆشکی کۆماری، بەڵام سەرکەوتنی گەورەی پارتەکەی بوونە پاڵپشت کە گول دیسان لە 14ی ئاب خۆی کاندید بکاتەوە و تۆڵە لە نەیارەکانی بکاتەوە، سەرکەوتنی گول دەبێتە سەرەتای گۆڕانی گەورەتر لە مێژووی تورکیا و ڕەنگە سەرەتای ئاراستە کردنی عەلمانیەت بێت بەرێگە ڕاستەکەی و کرانەوەی دیموکراسی بە دواوە بێت کە زۆر پرسی هەڵواسراوی مێژووی تورکیا لەو ڕێگەیەوە چارەسەری بۆ بدۆزرێتەوە.. لە خوارەوە هەڵوەستە لەسەر ئەو پرسانە دەکەین.

پێشەکیەکی مێژوویی پێویست

کۆماری تورکیا لە دوای هەڵوەشانەوەی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی وەکو دوایین دەوڵەتی ئیسلامی، هەوڵی داوە لە بەرگ و فۆرمێکی تایبەت و جیاواز لە پیاوە نەخۆشەکە (ئەو کات بە ئیمپراتۆریەتی عوسمانیان دەگوت) دەرکەوێت، لە سەرەتاوە ژەنەراڵ مستەفا کەمال ئەتاتورک کە دامەزرێنەری کۆماری تورکیایە هەوڵی داوە و بە توندترین ئامراز کاری بۆ دوورخستنەوەی ئایین لە کاروباری سیاسەت کردووە، بە قۆناغ دەستی کرد بە بڕینی هەژموونی ئایین و دامودەزگاکانی لە تەواوی کاروباری دەسەڵات، دیارە ئەمەش بە بڕیار و فەرمانی یاسایی پاڵپشتی کرا و خەڵک ناچار کرا پەیڕەوی لە ژیانی تازە و فۆرمی تازەی بەڕێوەبردن بکات، ئەتاتورک و یاوەرەکانی پێیان وابوو ئەوروپا لەو ڕێگەیەوە شەڕی مۆدێرنەی بردەوە و هیچ ڕێگە و ئەلتەرناتیڤی دیکەش نیە بۆ مۆدێرنیزەکردنی کۆمەڵگەی تورکیا جگە لە لاسایی کردنەوەی ئەزموونی خۆرئاوا و دوورخستنەوەی ئایین لە کاروباری گشتی دەوڵەت، تایبەتتر کە ئەوان خۆیان لە دوا وێستگەکانی تەمەنی فەرمانداریێتی ئیمپراتۆریەتی عوسمانی ژیا بوون و پێیان وابوو ئەو هەژموونەی هاوپەیمانی نێوان هەردوو دەسەڵاتی ئایینی و دونیایی لە سەردەمی عوسمانیەکان بە سەر کاروباری گشتی هەیبوو، ئیمپراتۆریەتی دووچاری چەندان قەیران کرد کە بە هەڵوەشانەوەی کۆتایی هات، لێرەوە بانگەشەیان بۆ پێویستی لێک جیاکردنەوەی ئایین و دەسەڵات دەکرد، دیارە هۆکار و پاڵەپەستۆی دەرەکیش بێ ڕۆڵ نەبوو لە ئاراستەکردنی تورکیای دوای عوسمانیەکان بەرەو کۆمەڵگای خۆرئاوا و سیکۆلار بوون، ئەوەتا لە کۆنگرەی لۆزان نوێنەری حکومەتی ئینگلیز بالیۆز (کەرەزون – وەزیری دەرەوەی بەریتانیا – ئەوکات) چوار مەرجی خستە بەردەم نوێنەری تورکەکان عیسمەت پاشا کە پێویست بوون بۆ دان پێنانی هاوپەیمانانی سەرکەوتوو لە شەڕی یەکەمی جیهانی بە سەربەخۆیی تورکیا، ئەو مەرجانەش بریتی بوون لە (بە تەواوی هەڵوەشاندنەوەی خەلافەت، دەرکردنی خەلیفە لە وڵات، دەست بە سەراگرتنی سەروەتی خەلیفە، سیکیۆلاریزەکردنی دەوڵەت و دانانی دەستورێکی تازەی مەدەنی لە بری دەستوری عوسمانی کە حوکمەکانی لە شەریعەتی ئیسلامی وەرگرتبوو)، بەم جۆرە ئەتاتورک لە سێ ڕێگەوە هەوڵی دەست خستنی ئەو ئامانجەی دا، ڕێگەی یەکەم هەوڵیدا ئەو دەزگا و دامەزراوانە هەڵوەشێنێتەوە و نەیانهێڵێ کە ئیسلامیان سەپاندۆتە سەر تەواوی کایە و بوارە جیاجیاکانی ژیان لە تورکیا، ئەوەبوو قوتابخانە ئیسلامی و کۆمەڵە ئایینییەکانی هەڵوەشاندەوە، ڕێگەی دووەم هەڵسا بە گۆڕینی هەموو ئەو هێما و سیمبولانەی مۆرکی ئیسلامی یان سروشتی ڕۆژهەڵاتیان پێوەبوو، لە شوێنی ئەوان سیمبولی ئەورووپی و

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

ڕۆژئاوایی دانان، وەکو گۆڕینی پشووی هەفتە لە هەینی بۆ یەکشەممە و گۆڕینی جلو بەرگ و کارکردن بە ساڵنامە و ڕۆژژمێری ئیسلامی و لە شوێنی ئەوان جل و بەرگی ئەوروپی و ڕۆژژمێری گریگۆری (زایینی) هێنایە نێو کارکردن کە لە خۆرئاوا پەیڕەوی لێدەکرێت، ڕێگەی سێیەم بواری یاسایی بوو، لەو بوارەش هەڵسا بە هەڵوەشاندنەوەی دامودەزگاکانی یاسایی شەرعی و دادگا ئایینیەکان و لە شوێنی ئەوان یاسای دەوڵەتانی خۆرئاوای هێنایە نێو کارکردن، سیکۆلاریزەکردنی کۆمەڵگا و دەوڵەت کە مانای جیاکردنەوە و دابڕاندنی ئایینە لە کاروباری سیاسەت بووە یەکێك لەو شەش پرەنسیپە بە ناوبانگەی مستەفا کەمال لە 1927/10/15 پارتەکەی (پارتی گەلی کۆماری) لەسەر دامەزراند و لە کۆنگرەی حزب هەر شەش پرەنسیپی (نەتەوایەتی، کۆمارخوازی، گەل پەرستی، عەلمانیەت، دەستپێشخستنی دەوڵەت، شۆڕشگێڕی) خستە ناو پرۆگرامی حزب و دواتر لە ساڵی 1937 خرانە ناو دەستووری دەوڵەتەوە و بوونە پرەنسیپی فەرمی کە تا ئێستاش پارتە کەمالیست و نەژادپەرست و دەزگای سەربازی و دادگای دەستوری و دامەزراوە سیکۆلارەکانی دیکە بە توندی بەرگری لەو پرەنسیپانە دەکەن وەکو هێما و سیمبولی مانەوەی میراتی ئەتاتورك، ئەم هەوڵانەی گۆڕینی سیما و فۆرمی ژیانی تورکیا لەسەر دەستی ئەتاتورك تا تشرینی دووەمی 1938 درێژەی کێشا کە ئەتاتورك لەو کاتە کۆچی دوایی دەکات و ئەنجومەنی نیشتیمانی گەورە عیسمەت ئینۆنۆی جێگری وەکو سەرۆکی وڵات هەڵدەبژێری، لەو قۆناغەوە سیکۆلار کردنی تورکیا بە شێوەیەکی گشتی لە ئاراستەی چوونە پێش و فراوان بوونەوە دەگۆڕێت و دەکەوێتە بەرگری کردن لەوەی ئەتاتورك بە زەبری هێز و یاسا بەسەر کۆمەڵگەیەکی فرە نەتەوە و فرە ئایین و فرە مەزهەبی سەپاند کە 99% ی بە ئایین موسوڵمانن، دوای ئەوەی لە ساڵی 1943 لە ڕێی مەرسومێکی کۆماری ئینۆنۆ دەرفەتی دامەزراندنی پارتی سیاسی ڕاگەیاند کە تا ئەو کاتە تەنیا پارتی گەلی کۆماری تاکە حزبی سەر گۆڕەپانەکە بوو کە مۆڵەتی کاری سیاسی هەبوو خاوەنی دامەزراوەکانی بەڕێوەبردنی کاروباری دەسەڵات بوو، دوای ئەو مەرسومە عەدنان مەندرێس و جەلال بایار لە پارتی گەلی کۆماری دەستیان لە کار کێشایەوە و لە کانوونی دووەمی 1946 پارتی دیموکراتیان دامەزراند و لە هەڵبژاردنی ئایاری 1950 گورزێکی گەورەیان لە پارتی گەلی کۆماری دا و بە ڕێژەی 53. 6% ی دەنگەکان بەرامبەر 40% بۆ پارتی گەلی کۆماری، ئەوەی دووەمیان لە دەسەڵات دوور خستەوە و بایار بە سەرۆك کۆمار و مەندرێس بە سەرۆك وەزیر هەڵبژێردران و لە هەڵبژاردنەکانی 1954 و 1957 یش دووبارە پارتی دیموکرات سەرکەوت و لە نێوان 1950-1960 فەرمانداریێتی تورکیایان کرد و پارتەکەی ئەتاتورك لە بەرەی ئۆپۆزیسیۆن مایەوە، ئەو پێشەکیەم بۆ ئەوەیە کە بڵێم هەر لە گەڵ کرانەوەی دەرگای دیموکراسی خەڵکی تورکیا ئەو ئایدۆلۆژیایەیان ڕەت کردەوە کە ئەتاتورك پارتەکەی پێ دامەزراند بوو فۆرمی کۆمەڵگەی تورکیاشی پێ گۆڕی، گەر وا نەبێت چۆن خەڵك ئەو هەموو گۆڕانەی لەبەر چاو نەبوو کە ئەتاتورك وەکو شۆڕشێك بەسەر تەواوی کایە جیاجیاکانی ژیانی تورکیای داهێنا، گەر ئەو گۆڕانانە جێی خۆشحاڵی تورکیا و هاوڵاتیانی تورکیا بوایە بۆچی لە یەکەم کرانەوە لەدژی پارتەکەی ئەتاتورك دەنگیان دا، بەو جۆرە لەوساوە پارتەکەی ئەتاتورك (پارتی گەلی کۆماری – CHP کە ئێستا دەنیز بایکاڵ سەرۆکایەتی دەکات و لە دواین هەڵبژاردنی پەرلەمانی 22ی تەمووزی 2007 توانی 112 کورسی بەدەست بێنێت) نەیتوانیووە لە هەڵبژاردنەکان زۆرترین متمانەی خەڵك وەرگرێت و حکومەت دابمەزرێنی، تەنیا ئەو کاتانە نەبێت کە سوپا لە ڕێی کودەتاکانی (1960 و 1971 و 1980 و نیمچە کودەتای 1997) حکومەتی هەڵبژێردراوی ڕماندبێت و ئەوان بە هاوپەیمانێتی پارتەکانی دیکەی هاو ئامانجیان حکومەتیان دامەزراندبێت، دیارە ئەو بێمتانەیەی خەڵك بە پارتی گەلی کۆماری کۆمەڵێك هۆکاری لە پشتەوەیە کە دەشی بە گوێرەی تێگەیشتنی ئێمە لە پرسەکە قسەی لێوە بکەین،

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

دیاره ئەو پارته خۆی بە میراتگری ئەتاتورك و پارێزەری عەلمانیەتی تورکیا دەزانێت، بەرنامەکانی کاری و ئەو میتۆدانەی کاری لەسەر دەکات لە گەڵ تێگەیشتن و بیروباوەڕی زۆرینەی هاوڵاتیانی تورکیا وێك نەهاتۆتەوە، ناکری باوەڕ بەوە بکرێت کە کۆمەڵگەیەك 99% خاوەنی بیروباوەڕی ئیسلامی بێت متمانە بداتە پارتێك بچوکترین پەیڕەوی ئاینی کە پۆشینی لەچکە بەسەری ئافرەتان کە بە حیجاب ناسراوە و خەڵکی ئیمانداری ئیسلامی وەکو فەرمایشتێکی ئایینەکەیان پەیڕەوی لی دەکەن، لە دامودەزگا فەرمیەکان لی قەدەغە بکات و ڕێگە نەدات ئەو کچانەی لەچك بەسەرن بچنە زانکۆ، کە ئەمە لە عەلمانیترین دەوڵەتی دونیا لە چوارچێوەری ئازادی ئایینی و بیروباوەڕ ڕێزی لی دەگیرێت (لە جیاوازی نێوان عەلمانیەتی تورکیا و عەلمانیەتی دەوڵەتانی دیموکرات لێی دەدوێین)، لە لایەکی دیکە ئەو پارتە هەڵگری بیروباوەڕی باڵاکردنی ڕەگەز و نەتەوەی تورکە و بوونی هەموو نەتەوەکانی دیکە ڕەت دەکاتەوە کە ئەمەش دیارە لەلای ئەو نەتەوانەی ناتورکن وەکو کورد پەسند نیە و لە پرۆسەی دیموکراسیدا کە هەڵبژاردن میکانیزمەکەیەتی، دەنگی بۆ نادات، وێڕای بی دەستکەوتی ئەو پارتە لەو کاتانەی لە دەسەڵات بووە کە نەیتوانیووە سەقامگیری سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابوری بۆ تورکیا دابین بکات و شتێکی ئەو تۆی بۆ هاوڵاتی تورکیا نەهێناوەتە بوون کە جێی هەڵوەستە و ڕێزگرتن بێت.

تایبەتمەندی عەلمانیەتی تورکیا

یەکێك لەو پرەنسیپانەی وەکو لەسەرەوە هێمامان بۆ کرد کۆماری تورکیای لەسەر دامەزراوە عەلمانیەتە، عەلمانیەت بەو مانایەی ئایین و دامەزراوەکانی بخرێنە دەرەوەی کاروباری سیاسەت و وەکو پرسێکی تاکەکەسی مامەڵەیان لە گەڵ بکرێت، دیارە سەرەکیترین پرەنسیپی سیکۆلاربوون لە دونیای پێشکەوتوو بریتیە لە پارێزگاری کردن لە ئازادی ئایینی و بیروباوەڕ بۆ تاکەکانی کۆمەڵگە کە ئەمە یەکێکە لە پرەنسیپەکانی جاڕنامەی گەردوونی مافەکانی مرۆڤیش و پێویست دەکات پرسی بیروباوەڕی تاکەکەسی (هەڵبژاردنی هەر ئایین و بیروباوەڕێك بۆ پەیڕەوی لی کردن، یان باوەڕ نەبوون بە هیچ ئایینێك) بە یاسا پارێزگاری لی بکرێت و لەسەر ئەو بنەمایە هاوڵاتیان پۆلێن نەکرێن و ئەرك و مافەکانیان جیاکاری تێ نەکرێت، چونکە لەهەر شوێنێك هاوڵاتیەکی باوەڕدار بە هەر ئایینێك لەگەڵ کەسێکی بی ئایین یان ئایین جیاواز لە ئەرك و مافەکانی جیاکاری لە گەڵ کرا (تەنیا لەو پلە و پۆستە تایبەتمەندانە نەبێت کە دەشی بۆ هەموو کەسێك دەست نەدات) ناکری سیستمی ئەو شوێنە بە سیکۆلارێکی دیموکراسی کامڵ وەسف بکرێت، گەر سەیری دوو مۆدێلی سیکۆلاری دونیای پێشکەوتوو بکەین کە یەکێکیان فەرەنسایە کە زۆر بە توندی مامەڵە لە گەڵ پرس ئایین دەکات و چاودێران پەیوەندی نێوان ئایین و دەسەڵات لەوی بە پەیوەندیەکی گرژ دەبینن و دامەزراوەکانی دەوڵەت لە گەڵ دامەزراوەکانی ئایین لەبەیەکدادان دان، کەچی لەوی لەچك کردن (پۆشینی حیجاب) قەدەغە نەکراوە، مۆدێلی دووەم هی ئەمریکایە کە سانا تر مامەڵە لە گەڵ ئایین دەکات و پارێزگاری کردن لە بیروباوەڕی ئایینی و ئازادی ئایینی و بیروباوەڕ وەکو یەکێك لە پرەنیسپەکانی عەلمانیەتی دیموکراسی سەیر دەکرێت و جگە لە جیاکردنەوەی ئایین لە کاروباری سیاسەت، دەزگاکانی دەوڵەت لە دەستێوەردانی ئایین دەپارێزی و دەزگاکانی ئایین و پرسەکانی بیروباوەڕیش لە دەستێوەردانی دەوڵەت دەپارێزی، ئەمەیان دەشی ئەو نمونە بێت کە بە کەڵکی ئەو کۆمەڵگایانە دێت کە فرە ئایین و مەزەب و نەتەوەن وەکو تورکیا، دیارە بە لێکدانەوەی چاودێران پارتی داد و گەشەپێدان کە خۆی وەکو پارتێکی دیموکراتی موحافزکار دێنێتە ناساندن و خاوەن باکگراوەندێکی ئیسلامیە هەوڵی لاسایی کردنەوەی ئەو نمونەیەی عەلمانی دیموکراسی ئەمریکا دەدات، چونکە ناچێتە عەقڵ خودی ئەو پارتەش بیر لە دامەزراندنی دەسەڵاتێکی ئیسلامی بکاتەوە لە کۆمەڵگەیەکی فرە مەزەب و نەتەوە و ئایین، کە بە پێی

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

کوردستان نێت
KURDISTAN NET
ڕۆژنامەیەکی ئەلەکترۆنی ڕۆژانەی گشتی سەربەخۆی کوردییە
www.kurdistannet.org
بەکاتی ناوەندی ئەوروپا 1:14 23-8-2007

هەندی سەرژمێری بیست ملیۆن عەلەوی و چل ملیۆن سوونی موسوڵمان لە تورکیا هەیە، جگە لە جولەکە و مەسیحی، فرەنەتەوەیی تورکیا، بۆیە چ سەرکردەیەکی گەمژە هەیە ئەو سیستمە عەلمانیە هەڵوەشێنێتەوە (وێڕای کەموکورییەکانیشی) و خۆی دووچاری حوکمێکی ئایینی بکات کە ئەستەمە بتوانی لە ڕێگەیەوە سەقامگیری و ئۆقرەیی سیاسی و کۆمەلایەتی بێنیتە ئارا، دیارە ترسی عەلمانیە تەقلیدی و کەمالی و نەژادپەرستەکان بەناو لە دروست بوونی دەوڵەتێکی ئیسلامیە کەچی بە ناوەڕۆك لە ترسی لە دەست دانی ئەو هەموو ئیمتیازاتانەیە کە لە پەنای بەرگری کردن لە کۆماری تورکیا و عەلمانیەت و بنەماکانی کەمالیزم دەیخۆن، بۆیە عەلمانیەتی تورکیا پێویستی بە هەموارکردن و دەوڵەمەند کردن هەیە، پێویستی بە چاکسازی کردن هەیە، سەرنج بدەن ناوەندە عەلمانیە تەقلیدی و نەژادپەرستەکان چ هەرایەکیان نایەوە لە دژی ئەگەرەکانی خۆ پالاوتنی ئەردۆگان بۆ سەرۆکایەتی کۆمار، دواتر کە عەبدوڵلا گول لە 2007/4/24 لە پەرلەمانی تورکیا لە لایەن ئەردۆگان وەکو پاڵێوراوی پارتەکەیان بۆ پۆستی سەرۆکایەتی کۆمار ناسێندرا، تورکیا دووچاری چ قەیرانێك کرا کە گەر ژیری سەرانی پارتی داد و گەشەپێدان نەبوایە خەریك بوو ئەو گۆڕان و سەقامگیریە ڕێژەییەی لە چەند ساڵی ڕابردوو هاتبووە ئارا لە بەین دەچوو، ئەو کات نوسەرێکی تورك نوسی بووی بۆ عەلمانی و نەژاد پەرستەکان ئاساییە چەند ساڵی دیکەش وڵات بی سەرۆك بێت (چونکە ئەحمەد نەژدەت سیزەر لە ئایاری ڕابردوو وادەی یاسایی سەرۆکایەتی تەواو بووە) تەنیا ڕێگری لەوە بکەن کەسێکی خاوەن باکگراوەندی ئیسلامی بچێتە کۆشکی کۆماری و هاوسەرەکەشی لەچك بەسەر بێت! لە کاتێك عەبدوڵلا گول ی پاڵێوراوی بەهێزی داد و گەشەپێدان بۆ سەرۆکایەتی کە دوو شەممە 2007/8/21 یەکەم خولی هەڵبژاردنی لە نێو پەرلەمانی تورکیا بۆکرا، 8/14 دوای ئەوەی داخوازینامەی کاندید بوونی بۆ سەرۆکایەتی کۆمار خستە بەردەم سەرۆکی پەرلەمانی تورکیا کوکساڵ توبتان، لە وەلامی ڕۆژنامەنووسان دەربارەی هاوسەرەکەی، گول گوتی " من دەبمە سەرۆك نەك ئەو.. دواتر ئەو پرسە پەیوەندی بە خۆیەوە هەیە و ئازادی کەسیە " کە ئەمە ناوەڕۆکی دیموکراسیەتە و ناشی ڕێگری لی بکری، لە ئەزموونی تورکیا شتی سەیر بەدی دەکرێت، بە شێوەیەکی گشتی تێگەیشتنێك هەیە کە پارتی ئیسلامی بە شێوەیەکی گشتی کار بۆ دامەزراندنی دەوڵەتی فەقیە دەکەن و دیموکراسیەت ڕەت دەکەنەوە و باوەڕیان بە جیاوازی و بیروڕای سەربەست نیە و بەزۆر خەڵك ناچار دەکەن پەیڕەوی لە بیروباوەڕی ئیسلامی بکەن، کەچی ئەوە لە تورکیا بە پێچەوانە دەبینری، ئەوە داد و گەشەپێدانە کە هەموو دونیا بە ئیسلامیان دەزانن، کەچی ڕای خەڵك دەکاتە پاڵپشتی و ئەردۆگانی سەرۆك وەزیر و سەرۆکی پارتەکە لە چەندین بۆنە بۆ تورە کردن و گاڵتە کردن بە عەلمانی و نەژادپەرستەکان دەڵێت چۆن ئەتاتورك دەڵێت سەروەری بۆ ڕای خەڵکە، ئاواش ئێمە ڕای خەڵك بە سەرچاوە دەزانین، ئەوە ئەو لایەنەیە کە دامەزراوە عەلمانیەکان بە هەڕەشەی دەزانن کەچی ئەو دیموکراسیانە ڕێگری لە هەوڵەکانی ئەوان دەکات، AKP بۆ هەموو هەنگاوەکانی ڕای خەڵك بە سەرچاوە دەزانی، کەچی عەلمانیە تەقلیدەکان پەنا بۆ دەزگا ڕەگ داکوتاوەکان (وەکو چاودێرانی کاروباری تورکیا بە – المؤسسات المتجزره - ناویان دەبەن) ی وەکو سوپا و دادگای دەستوری دەبات کە دەزگای هەڵبژێردراو و بی لایەن نین و لە لایەن سەرۆکی کۆمار هەڵدەبژێردرێن و بەشێوەیەکی گشتی لەو کەسانەن کە زۆر کوێرانە بەرگری لە کەمالیزم دەکەن، بۆیە دیسان هەڵوەستە لەسەر ئەوە دەکەین کە گرنگ نیە هاوسەری سەرۆك کۆمار لەچك بەسەر بێت یان نا، ئەمە لە عەلمانیترین سیستمی دونیاش مەرج نیە، گرنگ ئەوەیە عەلمانیەتی تورکیا پێویستی بە چاکسازی و پێداچوونەوە هەیە کە جێی هەمووانی لی بێتەوە و وەکوپەرلەمانتارێکی پارتی کۆمەڵگەی دیموکراتیك لە پەرلەمانی تورکیا دوای کاندید

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

بوونەوەی گول ڕایگەیاند کە بە لای ئەوان گرنگ نیە هاوسەری سەرۆك کۆمار لەچکی بەسەرەوە بێت یان نا، گرنگ ئەوەیە بە یەکسانی سەیری هاوڵاتیان بکات.

گول و سەرۆکایەتی کۆمار

گول بەفەرمی کاندیدبوونی خۆی ڕاگەیاند، بەربەستەکانی بەردەمی لە بەربەستەکانی نیسانی ڕابردوو زۆر لاوازترن، پارتی دادوگەشەپێدان بە تەنیا 341 کورسی هەیە و تەنیا پێویستی بە 26 کورسی هەیە بۆ کۆکردنەوەی دوو لەسەر سی (367 کورسی) ئەمجارە تەنیا کاندیدە سەربەخۆکان 26 کورسیان هەیە کە 22یان کوردن و لە لیستی پارتی کۆمەڵگەی دیموکراتن کە دەتوانرێ بۆ کاری داهاتوو لە پێناو پەرەپێدانی چاکسازیەکان و کرانەوەی تورکیا بە ڕووی پێکهاتەکانی، لە گەڵ یەك پێك بێن و عەبدوڵڵا گول ببەنە کۆشکی کۆماری بە بی ئەوەی دادگای دەستوری بتوانێت تانە لە دەرەنجامەکان بدات، پارتی بزوتنەوەی نەتەوایەتیش کە دەولەت بەهشەلی سەرۆکیەتی جیا لە پارتی گەلی کۆماری ئامادەیە بچێتە پەرلەمان و لە دەنگدان بەشدار بێت، بۆیە پێدەچێت ئەمجارە گول نەتوانرێت ڕێگری لی بکرێت، بەشێکی زۆر لە لایەنگرانی داد و گەشەپێدان لە کاتی هەڵمەتەکانی هەڵبژاردن لە دروشمەکانیان نوسیبوویان " گول سەرۆکە " وەکو هێمایەك بۆ پاڵپشتیان لە کاندید بوونی گول کە سوپا و دادگای دەستوری لە نیسانی ڕابردوو ڕێگریان لی کرد، سوپاش ڕەنگە بێدەنگی هەڵبژێرێت و چاودێری کارەکانی گول بکات لەو کاتەی دەچێتە کۆشکی کۆماری، ڕاستە پۆستی سەرۆکایەتی کۆمار پۆستێکی ڕەمزیە، بەڵام کاریگەر و خاوەن سەنگە، چونکە دەزگا ڕەگ داکوتاوەکانی دەوڵەت وەکو سوپا و دادگای دەستوری و سەرۆك زانکۆکان لە لایەن سەرۆك کۆمارەوە هەڵدەبژێردرێن، بۆیە سەرکەوتنی گول بۆ کۆشکی کۆمار ڕەنگە ببێتە سەرەتای ئاوابوونی یەکجارەکی کەمالیەکان، چونکە جگە لەوەی هەر سی پۆستی سەرۆکایەتی کۆمار و وەزیران و پەرلەمان لە دەستیان دەردەچێت، گول لە پۆستی سەرۆکایەتی کۆمار دەتوانێت کەسانێك لە دەزگاکانی سوپا و دادگای دەستوری و زانکۆکان دەبینێت کە باوەڕیان بە بیروبەرنامەکانی پارتی داد و گەشەپێدان هەبێت، هەروەها دەتوانن دەستوری وڵاتیش هەموار بکەن و کرانەوەی سیاسی و دیموکراسی و چاکسازی زیاتر لە بوارەکانی مافی مرۆڤ و ئازادییە سیاسیەکان فراوان بکەن، دیارە ئەمەش بێ کێشە نابێت، بەڵکو پێویستی بە پشوو درێژی و بەردەوامی ئەو سیاسەتە عەقلانیە هەیە کە AKP بە ناوی " سیاسەتی فرەرەهەند " پەیڕەوی لی دەکات کە بیرمەندی گەورەی تورك و ڕاوێژکاری ئەردۆگان ئەحمەد داود ئۆغلۆ دارێژەریەتی، سەرکەوتنی گول دەشی سەرکەوتنی پرۆژەی کرانەوەی سیاسی و دیموکراسی بێت کە مەبەستیەتی ئەو عەلمانیەتەی چەندین ساڵە تورکیای لەسەر بنیات نراوە کەموکوڕیەکانی ڕاست بکرێنەوە و هەموار بکرێت، دەشی سەرکەوتنی ئەو سیاسەتە میانڕەو لەسەرە خۆیە بێت کە مەبەستیەتی چەمکی هاوڵاتیەتی لە تورکیا زیندووبکاتەوە و دەرگا لەسەر مافی نەتەوەکانی دیکە بکاتەوە کە کورد یەکێك دەبێت لە سوود مەندانی ئەو پرۆسەیە، سەرکەوتنی فراوان بوونی دیموکراسی بێت کە لەوێوە پرسە هەڵپەسێردراوەکان لە تورکیا دەرگای چارەسەر بوونیان لە سەر دەکرێتەوە، دەشی سەرکەوتنی ئەو پرۆژەیە بێت بەسەر پرۆژەی عەلمانیە تەقلیدیەکان کە مەبەستیانە تورکیا هەر بە دەوری بازنەیەکی داخراو بخولێتەوە و بەردەوام لە قەیرانی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابوری گوزەران بکات، کە ئەمەی دوایی پرۆژەیەکی ڕەت کراوەیە لە لایەن خەڵك و پاسوۆردەکەیان ئاشکرا بووە و ڕەنگە بە سەرکەوتنی گول نەتوانن جارێکی دیکە لە پەنای عەلمانیەت و دیموکراسیەتی تاك لایەنە و یەك گوتار هاوڵاتیان فریوو بدەن، دیارە ئەرکەکانی گول لەو پۆستە گەلی ئاسان نابن و دەبێت زۆر وریایانە مامەڵە بکات، لە لایەك پێویست دەکات تا مەودایەك ڕەنگە نزیك نەبێت، هەستی سەرباز و عەلمانیە تەقلیدیەکان ڕابگرێت و ژیرانە

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.

درێژە بە چاکسازیەکان بدەن و هەوڵ بدەن بەردەوام ئەوە بۆ خەڵکی تورکیا دووپات بکەنەوە کە چاکسازیەکان لە خزمەتی بەرژەوەندی گشتی و گەشاندنەوەی تورکیا و بەرزکردنەوەی ئاستی گوزەران و پێکهێنانەوەی پێکهاتەکانی وڵات و دوورخستنەوەی تورکیایە لە شەڕی ناوەخۆی و دەرەکی، پێویست دەکات گول ئەو دەرەنجامە لەبەر چاو بگرێت کە خەڵك لە 22 ی تەمووز بە پارتەکەیان دا، بەتایبەت ئەو هاوڵاتیانەی لە باکوری کوردستان لە بری کاندیدە کوردە سەربەخۆکان، دەنگیان بە نوێنەرانی پارتی داد و گەشەپێدان دا، دەبێت لە ئێستاوە بۆ درێژە دان بە چاکسازیەکان و بە تەواوی دوورخستنەوەی کەمالیەکان لە شانۆی سیاسی تورکیا و بەتاڵکردنەوەی بەرنامەکانیان، گول و ئەردۆگان کار بۆ ڕاگرتنی هەستی خەڵك بکەن و بەرنامەکانی هەڵبژاردن جی بەجی بکەن و زیاتر جەماوەر لە دەوری پارتەکەیان کۆبکەنەوە، چونکە ئاشکرا بوو کە هاوڵاتیانی تورکیا ئومێدیان بەو پارتە هەیە کە بتوانێت ئۆقرەیی بۆ وڵاتەکەیان بگێڕتەوە و لە نەهامەتی و توندوتیژی و بی دەرامەتی ڕزگاریان بکات، بۆیەش دەنگیان پێدا، گەر بێ کێشە گول لە هەفتەکانی داهاتوو هەر چوار قۆناغی هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی لە پەرلەمان بردەوە و سەرکەوت کە تەنیا قۆناغی یەکەم و دووەم پێویستی بە ڕێژەی دوو لەسەر سی هەیە، ئەوکات دەرفەت دەبێت باس لە ئایندە و پێویستیەکانی سەرکەوتن و مانەوەی گول لە پۆستە تازەکەی دەکەین.

• قوتابی ماستەر لە زانستە سیاسیەکان – هەولێر / توێژەری کاروباری تورکیا
Merany82@gmail. com

عنوان فەرعی

ڕاستە پۆستی سەرۆکایەتی کۆمار پۆستێکی ڕەمزیە، بەڵام کاریگەر و خاوەن سەنگە، چونکە دەزگا ڕەگ داکوتاوەکانی دەوڵەت وەکو سوپا و دادگای دەستوری و سەرۆك زانکۆکان لە لایەن سەرۆك کۆمارەوە هەڵدەبژێردرێن، بۆیە سەرکەوتنی گول بۆ کۆشکی کۆمار ڕەنگە ببێتە سەرەتای ئاوابوونی یەکجارەکی کەمالیەکان.

ئەو نووسینانەی لە کوردستان نێت دا بڵاودەکرێنەوە، بیروبۆچوونی خاوەنەکانیانە، کوردستان نێت لێی بەرپرسیار نییە.